

GIÁO DỤC Ý THỨC TỰ HỌC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI HIỆN NAY THEO PHONG CÁCH TỰ HỌC HỒ CHÍ MINH

Nguyễn Thị Thành

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Hồ Chí Minh là nhà giáo dục lớn của cách mạng Việt Nam. Từ việc nghiên cứu các giá trị, phong cách tự học của Chủ tịch Hồ Chí Minh, bài viết đề xuất các phương pháp tự học hiệu quả cho sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội. Đây là yêu cầu cần thiết để nâng cao chất lượng đào tạo của Nhà trường trong bối cảnh đổi mới giáo dục nhằm đáp ứng được với yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của Thủ đô và đất nước.

Từ khóa: Tự học, phong cách tự học Hồ Chí Minh, Đại học Thủ đô Hà Nội

Nhận bài ngày 25.2.2021; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 20.3.2021

Liên hệ tác giả: Nguyễn Thị Thành; Email: ntthanh3@daihocthudo.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Hồ Chí Minh có một hệ thống chỉnh thể nhất quán về tư tưởng, phương pháp và phong cách tự học. Trong những năm qua, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đã vận dụng sáng tạo lý luận và phương pháp tự học Hồ Chí Minh vào hoạt động giáo dục để từng bước nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực. Trên cơ sở sử dụng phương pháp văn bản học, phương pháp quan sát, nghiên cứu thực tiễn, tác giả bài viết nhận thấy: Bên cạnh ưu điểm, vấn đề giáo dục ý thức tự học cho sinh viên Nhà trường còn có một số hạn chế. Từ việc xác định những vấn đề đang đặt ra, tác giả đã đề xuất các giải pháp để giáo dục, nâng cao ý thức tự học cho sinh viên Nhà trường theo phong cách tự học Hồ Chí Minh nhằm đáp ứng được với yêu cầu đổi mới, phát triển của Nhà trường, Thủ đô và đất nước.

2. NỘI DUNG

2.1. Hồ Chí Minh với vấn đề “tự học”

Thứ nhất, tư tưởng Hồ Chí Minh về khái niệm, bản chất, đối tượng, mục đích, nhiệm vụ, nguyên tắc, nội dung của “tự học”:

Bản chất của tự học: theo Hồ Chí Minh “Học tập ở trường của Đoàn thể không phải như học ở các trường lối cũ, không phải có thầy thì học, thầy không đến thì đùa. Phải biết tự động

học tập” [2, tr.360]. Người xác định mục đích của tự học là: “Học để sửa chữa tư tưởng... Học để tu dưỡng đạo đức cách mạng... Học để tin tưởng... Học để hành” [2, tr.360 – 361]. Từ đó, Hồ Chí Minh khẳng định một triết lý giáo dục là: “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại” [2, tr.208]. Do vậy, nhiệm vụ của nhà quản lý, nhà giáo dục là: “Phải nâng cao và hướng dẫn việc tự học” [2, tr.360] để phát triển toàn diện nhân cách người học và phục vụ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Môi trường tự học: Hồ Chí Minh nhận định là phải triệt để tận dụng mọi hoàn cảnh, mọi phương tiện, mọi hình thức để tự học. Người đặt vấn đề: Học ở đâu? Người trả lời: “Học ở trường, học ở sách vở, học lẫn nhau và học nhân dân, không học nhân dân là một thiếu sót rất lớn” [2, tr.361]], hay “Học trong xã hội, học nơi công tác thực tế, học ở quần chúng” [2; tr 163]. Đó chính là môi trường toàn diện cho việc tự học.

Đối tượng tự học: Hồ Chí Minh luôn xác định tự học là yêu cầu đối với tất cả mọi người, không phân biệt già trẻ, trai gái, nghề nghiệp. Bởi, tri thức nhân loại thì vô cùng, vô hạn và ngày càng phát triển, nếu tự bản thân mỗi người không tự học, không tự trau dồi kiến thức thì sớm muộn cũng bị lạc hậu. Người nói: “Xã hội càng đi tới, công việc càng nhiều, máy móc càng tinh xảo. Mình mà không chịu học thì lạc hậu, mà lạc hậu là bị đào thải, tự mình đào thải mình” [4; tr 333].

Nguyên tắc tự học: có kế hoạch tự học hợp lý, kiên trì, bền bỉ, sáng tạo. Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn tự học thành công phải có kế hoạch, phải sắp xếp thời gian học tập khoa học, phải bền bỉ kiên trì thực hiện kế hoạch đến cùng: “Sắp xếp thời gian và bài học,... phải cho khéo, phải có mạch lạc với nhau, mà không xung đột với nhau” [1; tr.312]. Người yêu cầu: học phải có quyết tâm; muốn có quyết tâm thì phải có tinh thần, “phải tự nguyện, tự giác, xem công tác học tập cũng là một nhiệm vụ mà người cán bộ cách mạng phải hoàn thành cho được” [3; tr 98]. Như vậy, tự học ở Hồ Chí Minh gắn với phương châm “Học đi đôi với hành”, “Lý luận gắn với thực tiễn”.

Nội dung của tự học: để có thể phát triển một cách toàn diện, có được một vốn tri thức phong phú, Người yêu cầu phải tự học tất cả các lĩnh vực, cả chuyên môn nghiệp vụ lẫn lý luận, đạo đức. Trước tiên là giáo dục, học tập lý luận Mác - Lênin. Đồng thời, kết hợp chặt chẽ giữa “học làm tính, học chính trị, học lịch sử, học khoa học thường thức” [1, tr. 469]. Việc học tập các kinh nghiệm thực tế cũng được Người hết sức chú trọng. Theo Người, kinh nghiệm là những tri thức rất quý “đó là những kinh nghiệm do những người đi học mang đến, kinh nghiệm thành công cũng như kinh nghiệm thất bại” [2, tr.360]. Như vậy, Hồ Chí Minh khẳng định: nội dung tự học rất phong phú và đa dạng, phải có sự kết hợp giữa văn hóa, khoa học và chính trị. Đối với Hồ Chí Minh sự kết hợp một cách nhuần nhuyễn các nội dung tự học là yêu cầu tất yếu của quá trình giáo dục.

Thứ hai, phương pháp tự học Hồ Chí Minh là: “Lấy tự học làm cốt. Do thảo luận và chỉ đạo giúp vào” [1, tr.312]. Hồ Chí Minh cũng xác định việc tự học muốn diễn ra tốt phải dựa trên những phương pháp đúng. Theo Người, các phương pháp tự học cơ bản là: Phương pháp

quan sát; Phương pháp đọc sách; Phương pháp phân tích - tổng hợp; Phương pháp nhận định, đánh giá; Phương pháp tự kiểm tra; phương pháp đơn giản hóa. Đặc biệt, Hồ Chí Minh còn sử dụng phương pháp văn hóa. Đây là các phương pháp cơ bản định hướng, chỉ đạo đối với hoạt động giáo dục. Giảng viên có thể áp dụng chúng một cách chủ động, sáng tạo trong giảng dạy để mang lại hiệu quả giáo dục cao, tạo ra hứng thú, niềm đam mê cho người học.

Chủ tịch Hồ Chí Minh xác định phương pháp tự học cần hàm chứa cả việc tự nghiên cứu một cách chủ động, độc lập kết hợp với việc thảo luận, trao đổi kỹ các vấn đề học tập, nhất là: “Phải nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng” [3, tr.98]. Khi tiến hành tự học gặp những điều không hiểu thì người học phải biết hỏi thì mới hiểu sâu được lý luận, nắm chắc thực tiễn. Người cho rằng: Phương pháp nghiên cứu - học hỏi là một việc phải tiếp tục suốt đời.

Thứ ba, phong cách tự học của Chủ tịch Hồ Chí Minh là sự thống nhất biện chứng giữa động cơ học tập trong sáng vì mục tiêu, lý tưởng cao cả của cách mạng, vì Tổ quốc, vì nhân dân, vì sự tiến bộ của nhân loại; thái độ học tập đúng đắn, khiêm tốn, say mê, cầu thị, chân thành, không kiêu ngạo, không giấu dốt; phương pháp học tập khoa học, sáng tạo và hiệu quả theo phương châm lấy tự học làm cốt.

Tóm lại, hệ thống luận điểm của Hồ Chí Minh về tự học đề cập và bao quát các vấn đề cơ bản của tự học từ khái niệm, vị trí, vai trò, mục đích, đối tượng nội dung đến môi trường, nguyên tắc,... Đó là hệ thống quan điểm nhằm mục đích hướng dẫn và nâng cao việc tự học của người học. Sự thống nhất giữa tư tưởng và phương pháp tự học Hồ Chí Minh đã tạo nên phong cách tự học mẫu mực, một tấm gương sáng, có sức lôi cuốn lớn đối với người học. Tư tưởng, phương pháp và phong cách tự học Hồ Chí Minh có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc đối với việc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục của Trường Đại học Thủ đô Hà Nội và đất nước hiện nay.

2.2. Thực trạng “tự học” của sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội

Ưu điểm và nguyên nhân: Trong những năm qua, hiểu rõ tầm quan trọng của việc giáo dục ý thức tự học cho sinh viên, Trường Đại học Thủ đô Hà Nội đã không ngừng hoàn thiện hệ thống nội quy, quy chế; từ xây dựng *Chiến lược phát triển Trường Đại học Thủ đô Hà Nội giai đoạn 2015 – 2025* đến ban hành “*Quyết định về việc ban hành quy định đánh giá kết quả rèn luyện của học sinh, sinh viên hệ chính quy Trường Đại học Thủ đô Hà Nội*” (2016), “*Quyết định về việc ban hành hệ thống quản lý chất lượng Trường Đại học Thủ đô Hà Nội*” (2017)... Đây là các văn bản định hướng cho việc xây dựng ý thức tự học của sinh viên Nhà trường. Bên cạnh đó, Đảng ủy đã chỉ đạo Đoàn Thanh niên và Hội sinh viên đã tổ chức nhiều phong trào, hoạt động thiết thực nhằm nâng cao ý thức tự học cho sinh viên như: phong trào sinh viên học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, phong trào văn hóa học đường, các câu lạc bộ của các Khoa đào tạo,... Với những cố gắng của Nhà trường và sự tự nhận thức của sinh viên, ý thức tự học của sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội ngày càng hoàn thiện. Cụ thể:

Thứ nhất, nhận thức của sinh viên về vấn đề tự học tương đối toàn diện. Đa số sinh viên

Nhà trường có nhận thức đúng đắn về vấn đề tự học, từ bản chất đến mục đích, động cơ, môi trường, thời gian và các nội dung, nguyên tắc, phương pháp tự học. Phần lớn sinh viên cho rằng tự học là tự tìm kiếm, tự nghiên cứu; là tự mình học với tài liệu; là học lại nội dung đã học; là học theo hướng dẫn trước. Tự học để củng cố tích lũy kiến thức; sinh viên coi tự học khi có thời gian ở mọi nơi. Sinh viên thường xuyên tự học trên lớp, ở nhà hoặc kí túc xá; trên thư viện, ngoài môi trường nhà trường. Đa số sinh viên có kế hoạch tự học hợp lý, kiên trì, bền bỉ, sáng tạo trong tự học; có nhu cầu tự học để nâng cao và mở rộng kiến thức.

Thứ hai, các kỹ năng tự học của sinh viên Nhà trường đa dạng, hợp lý, có hiệu quả, với các kỹ năng cụ thể như: Kỹ năng lập kế hoạch tự học; kỹ năng tổ chức việc tự học. Ngoài ra, sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội rất chú trọng tới rèn luyện kỹ năng hệ thống hóa kiến thức và kỹ năng làm đề cương xêmina. Mặt khác, để học phần đạt kết quả tốt, sinh viên Nhà trường còn rất chú trọng tới các kỹ năng ôn tập, dự thi và kiểm tra.

Đặc biệt, giảng viên của Nhà trường đã hết sức chú trọng tới xây dựng kỹ năng tự kiểm tra - tự đánh giá rút kinh nghiệm tự học của bản thân sinh viên. Là một trường đào tạo đa ngành, kỹ năng tự kiểm tra, tự đánh giá rút kinh nghiệm các kỹ năng tự học hay các công việc tự học thông qua kết quả học tập của bản thân sinh viên là một yêu cầu quan trọng và cần thiết. Hầu hết sinh viên xác định đúng những điều cần làm và tự kiểm tra, tự đánh giá kết quả của mình, có so sánh kết quả điểm, nhận xét của thầy cô và những người xung quanh.

Thứ ba, nhận thức của sinh viên về tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh có những ưu điểm đáng kể. Phần lớn sinh viên đều cho rằng Hồ Chí Minh không chỉ là một tấm gương sáng về tự học mà Người còn là nhà tư tưởng về tự học; phong cách tự học Hồ Chí Minh có sức lôi cuốn đối với họ. Điều này chứng minh cho tầm ảnh hưởng to lớn của tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh đối với sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội nói riêng và sinh viên Việt Nam nói chung.

Như vậy, giáo dục ý thức tự học cho sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội trong thời gian qua đã đạt được những thành tựu nhất định. Sinh viên Nhà trường đã nhận thức được một cách khá đầy đủ, toàn diện về các mục đích, động cơ học tập; có khả năng tự học và bước đầu hình thành các phương pháp, kỹ năng tự học theo tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh.

Hạn chế và nguyên nhân: dù ý thức được tầm quan trọng của tự học song còn nhiều sinh viên chưa xây dựng được thói quen tự học thường xuyên, chưa có phương pháp tự học đúng đắn, nên chất lượng tự học còn chưa cao. Sinh viên chưa tự giác, tích cực, chủ động chiếm lĩnh tri thức cho mình mà còn thụ động, phụ thuộc nhiều vào những gì thầy cô dạy, không có nhu cầu mở rộng hiểu biết, phát huy sáng tạo, vận dụng lý thuyết vào trong thực tiễn. Một số ít sinh viên có ý thức tự học thì kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin phục vụ nhiệm vụ học tập còn yếu. Phương pháp tự học thụ động theo kiểu đối phó, học để thi vẫn còn phổ biến. Nguyên nhân của hạn chế trên có thể kể đến như:

Một là, sinh viên còn thụ động trong học tập.

Hai là, nhiều sinh viên chưa nắm được phương pháp tự học ở bậc đại học.

Ba là, thời gian thực tế sinh viên dành cho tự học không nhiều, chưa khoa học.

Bốn là, cơ sở vật chất phục vụ hoạt động tự học của sinh viên còn hạn chế.

Năm là, về cơ bản sinh viên đã có được những nhận thức, hiểu biết đúng đắn về tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh và sự cần thiết vận dụng nó để nâng cao chất lượng học tập của mình. Tuy nhiên, một bộ phận sinh viên còn thờ ơ, chưa chủ động tìm hiểu về tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh. Do vậy, sinh viên còn thiếu một sự hướng dẫn cụ thể, toàn diện; đồng thời chưa có định hướng chính xác để áp dụng một cách hiệu quả nhất những kinh nghiệm, bài học từ tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh cho bản thân.

Từ những phân tích trên có thể xác định những vấn đề đặt ra trong quá trình tự học của sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội hiện nay đó là: một bộ phận sinh viên còn chưa thấy vai trò, mối liên hệ giữa học phần môn chung với các học phần chuyên ngành, dẫn tới động cơ học tập không cao, thái độ học tập chưa đúng đắn. Hơn nữa, sinh viên chưa thực sự có phương pháp học tập phù hợp nên mất nhiều thời gian nhưng hiệu quả đạt được chưa như mong muốn. Một bộ phận sinh viên chịu ảnh hưởng của phương pháp học truyền thống là “học thuộc lòng”, thụ động tiếp thu kiến thức, thiếu sự tìm hiểu, vận dụng,... kiến thức trong thực tiễn. Đặc biệt, nhận thức của sinh viên về tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh để xác định mục đích, động cơ, thái độ học tập còn có những hạn chế. Vì vậy, việc giáo dục ý thức tự học cho sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội theo tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học của Chủ tịch Hồ Chí Minh là yêu cầu, nhiệm vụ quan trọng, cần thiết của cán bộ, giảng viên và sinh viên Nhà trường.

2.3. Giải pháp giáo dục ý thức “tự học” cho sinh viên Đại học Thủ đô Hà Nội trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục hiện nay

Đại hội XIII (2021) của Đảng nhấn mạnh yêu cầu đổi mới ngành giáo dục, đó là: tạo chuyển biến căn bản, mạnh mẽ về chất lượng, hiệu quả giáo dục, đào tạo... Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học; từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý dạy và học trực tuyến qua in-tơ-nét, truyền hình, các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học; giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội. Đào tạo con người theo hướng có đạo đức, kỷ luật, kỷ cương, ý thức trách nhiệm công dân, xã hội; có kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, ngoại ngữ, công nghệ thông tin, công nghệ số, tư duy sáng tạo và hội nhập quốc tế (công dân toàn cầu). Để đáp ứng yêu cầu của đổi mới giáo dục theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng, vấn đề giáo dục ý thức tự học cho sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội theo phong cách tự học Hồ Chí Minh cần đặc biệt được chú trọng, hướng tới thực hiện *triết lý giáo dục* (lối sống đẹp, học vấn rộng, chuyên môn sâu, kỹ năng cao, thành đạt sớm) để xây dựng thành công các *giá trị cốt lõi* (uy tín và chất lượng, đổi mới và sáng tạo, tận tâm và tôn trọng, trách nhiệm và tự hoàn thiện, gắn kết cộng đồng) mà Nhà trường đã xác định. Theo đó, tác giả xin đề xuất tập trung vào một số giải pháp cơ bản sau đây:

Thứ nhất, nhóm giải pháp với Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Nhà trường đóng vai trò rất quan trọng và có ảnh hưởng lớn đến hiệu quả học tập cũng như ý thức, chất lượng tự học của sinh viên. Do đó, để nâng cao ý thức tự học cho sinh viên trong thời gian tới, Nhà trường cần nghiên cứu thực hiện những giải pháp sau:

Nhà trường cần chỉ đạo bộ môn Lý luận chính trị xây dựng thêm nội dung “Tu tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh” vào chương trình học phần Tu tưởng Hồ Chí Minh. Nội dung chuyên đề này cần giới thiệu cho sinh viên về tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Thông qua tấm gương tự học sinh động, sinh viên tự tạo ra động lực để phấn đấu học hỏi và làm theo. Chuyên đề này sẽ rèn luyện cho sinh viên những kỹ năng như đọc tài liệu, ghi chép, làm bài tập nhóm, thuyết trình, viết bài nghiên cứu khoa học. Từ đó, sẽ kết hợp được giữa lý luận và thực hành trong hoạt động học tập của sinh viên. Những kỹ năng này sẽ giúp sinh viên dần hình thành tư duy, phương pháp và phong cách tự học hiệu quả.

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội là một trường đào tạo đa ngành, theo định hướng nghề nghiệp, chất lượng cao. Để đi tiên phong trong đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo thì Nhà trường và các Khoa đào tạo cần đẩy mạnh tổ chức các buổi semina tọa đàm, trao đổi về phương pháp học tập, đặc biệt là phương pháp tự học cho sinh viên gắn với đặc thù của từng chuyên ngành. Tham gia các buổi trao đổi này, sinh viên sẽ có được những nhận thức mới và các phương pháp học tập, nghiên cứu khoa học phù hợp, đa dạng để áp dụng cho bản thân.

Báo cáo Chiến lược phát triển Trường Đại học Thủ đô Hà Nội giai đoạn 2015 – 2025 nhấn mạnh thách thức về sự kết hợp ba thành tố của nguồn nhân lực đại học là đào tạo, nghiên cứu và ứng dụng. Để giải quyết thách thức này, Nhà trường cần đổi mới chương trình đào tạo gắn với phương pháp đào tạo, chú trọng thay đổi linh hoạt cách đánh giá kết quả học tập của sinh viên, từ việc đổi mới nội dung và hình thức ra đề thi gắn với phát triển phẩm chất công dân, nâng cao năng lực vận dụng, sáng tạo cho người học. Kiểm tra, đánh giá sẽ phản ánh kết quả quá trình học tập và tự học của sinh viên; qua đó, trực tiếp hay gián tiếp kích thích thái độ tích cực, chủ động học tập ở họ. Việc kiểm tra, đánh giá thường xuyên sẽ giúp giảng viên xác định nhận thức, kỹ năng của sinh viên qua các môn học, để kịp thời phát hiện khó khăn, ngăn ngừa tình trạng thụ động trong học tập của sinh viên.

Để có thể đáp ứng được với sự phát triển trong đào tạo đa ngành từ một trường cao đẳng sư phạm, Nhà trường cần đầu tư đổi mới, tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ việc giảng dạy và học tập. Ngoài các điều kiện về cơ sở vật chất, thái độ phục vụ sinh viên của các bộ phận chuyên trách, các chính sách hỗ trợ của Nhà trường để tạo cho sinh viên một môi trường học tập tốt nhất cũng cần được quan tâm đúng mức.

Thứ hai, nhóm giải pháp với giảng viên

Để phát huy tinh thần tự học của sinh viên không thể thiếu vai trò của giảng viên trong đổi mới tư duy, phương pháp và phong cách giảng dạy theo hướng phát huy đầy đủ phẩm chất và năng lực của người học, nhất là trong phát triển năng lực phát hiện/giải quyết vấn đề, năng lực sáng tạo và năng lực vận dụng cho sinh viên. Muốn vậy thì:

Đội ngũ giảng viên của Nhà trường cần được đào tạo chuẩn, đúng chuyên môn và không

ngừng tự nghiên cứu, rèn luyện; phải nỗ lực cải tiến phương pháp dạy và học theo hướng tích cực hoá người học. Đây là yêu cầu tiên quyết, quan trọng và cần thiết trong việc nâng cao ý thức tự học cho sinh viên.

Giảng viên phải yêu nghề, say mê nghiên cứu khoa học, tự bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ. Từ đó nắm bắt được đầy đủ, vững vàng tri thức để đổi mới tư duy, phương pháp dạy học; giúp sinh viên tích cực, tự giác trong hoạt động tự học.

Giảng viên phải được có phương pháp sư phạm tốt, thường xuyên nghiên cứu, tìm tòi, lựa chọn, sử dụng phương pháp dạy học tích cực, phương tiện dạy học phù hợp trong quá trình tổ chức các hoạt động tự học của sinh viên. Chú trọng tổ chức các hoạt động học tập thông qua phục vụ, gắn kết với cộng đồng. Hướng mạnh vào đổi mới giảng dạy và áp dụng kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển năng lực, đặc biệt là năng lực tự học, tự nghiên cứu theo phong cách tự học Hồ Chí Minh.

Giảng viên học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh cần luôn đổi mới nội dung và hình thức tổ chức các bài giảng, các buổi sinh hoạt chuyên môn, báo cáo chuyên đề với những nội dung thiết thực như các chuyên đề: Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục và đào tạo; Tư tưởng Hồ Chí Minh về vấn đề tự học,... Mặt khác, giảng viên cần có kế hoạch tổ chức các buổi học tập thực tế cho sinh viên tại Phủ Chủ tịch, Bảo tàng Hồ Chí Minh để lan tỏa tư tưởng, phương pháp, phong cách Hồ Chí Minh cho sinh viên. Nhờ đó, sinh viên trau dồi thêm tri thức, kỹ năng và nâng cao thái độ tự giác học tập, tích cực phát hiện các vấn đề mới phát sinh; từ đó, có khả năng giải quyết chúng một cách hiệu quả.

Giảng viên cần tổ chức, chọn lựa sinh viên nghiên cứu khoa học về vấn đề tự học. Hoạt động nghiên cứu khoa học là một hoạt động tự học ở mức độ cao. Việc tổ chức, hướng dẫn sinh viên nghiên cứu khoa học, làm tiểu luận thay thế thi học phần nhằm thay đổi linh hoạt các phương pháp kiểm tra, đánh giá sẽ giúp sinh viên nâng cao trình độ lý luận và khả năng liên hệ lý luận tự học vào thực tiễn, phát triển năng lực sáng tạo và năng lực vận dụng cho sinh viên.

Nêu cao vai trò, trách nhiệm, sự gương mẫu và năng lực của giảng viên. Đây là giải pháp có ý nghĩa quan trọng bậc nhất để giáo dục, nâng cao ý thức tự học cho sinh viên. Trong bối cảnh giáo dục ở thời đại cách mạng công nghiệp 4.0, giảng viên cần định hướng cho sinh viên cách lựa chọn các tài liệu học tập, tiếp cận các nguồn thông tin, xử lý, lưu trữ thông tin để tạo môi trường học tập đa dạng. Ngoài ra, sự nêu gương của giảng viên trong đổi mới tư duy, phương pháp giảng dạy và nghiên cứu khoa học sẽ tạo ra động lực cho việc tự học, lan tỏa tinh thần tự học cho sinh viên. Từ đó, giảng viên cũng xây dựng được phong cách nhà giáo dục mẫu mực, hiện đại theo phong cách tự học Hồ Chí Minh.

Thứ ba, nhóm giải pháp với sinh viên

Hồ Chí Minh khẳng định: Tự học là cách học tự động và phải biết tự động học tập, cho nên:

Sinh viên cần xác định đúng tầm quan trọng của vấn đề tự học ở đại học, bởi tự học là một trong những cách tốt nhất để sinh viên có tri thức, kỹ năng, thái độ tốt nhằm đáp ứng được với yêu cầu ngày càng cao của thị trường lao động hiện nay. Đối với sinh viên của khoa

Sinh viên cần chú trọng hơn cả việc học tập tấm gương tự học của Bác, lấy đó làm kiểu mẫu cho quá trình tự tu dưỡng, tự rèn luyện của bản thân để trau dồi văn hóa nghề nghiệp sau này.

Sinh viên phải chủ động tìm tòi các phương pháp tự học và cần có kế hoạch hợp lý, quyết tâm cao độ, nghiêm túc thực hiện theo kế hoạch đó; kiên trì, bền bỉ, sáng tạo trong các hoạt động kiến tập, thực tập tốt nghiệp, chủ động tìm kiếm môi trường, tham gia vào các nhóm nghiên cứu, các lớp đào tạo kỹ năng hoạt động nghề nghiệp để rèn luyện, phát triển phẩm chất và năng lực cá nhân. Đây là yêu cầu tối quan trọng đối với sinh viên của Nhà trường nói chung và sinh viên của các ngành công nghệ, dịch vụ nói riêng. Việc đa dạng hóa các môi trường thực tập trong từng năm học để nâng cao kỹ năng nghề nghiệp là giải pháp tối ưu nhằm trau dồi phẩm chất và năng lực của họ.

Sinh viên xác định đúng phương pháp tự học theo Hồ Chí Minh đó là: học đi đôi với hành, lý luận gắn với thực tiễn. Chủ động lập kế hoạch tự rèn luyện, tự học ở nhà; tự tổ chức các nhóm tự học,... Đây là giải pháp sinh viên cần thực hiện trong từng môn học, có sự thay đổi linh hoạt theo sự định hướng của Khoa đào tạo và giảng viên chuyên môn gắn với đổi mới chương trình đào tạo, cập nhật với yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của Thủ đô và đất nước.

Mỗi sinh viên cần xây dựng được kế hoạch và có phương pháp rèn luyện hệ thống kỹ năng tự học theo tư tưởng, phương pháp, phong cách tự học Hồ Chí Minh. Cụ thể sinh viên phải thường xuyên rèn luyện hệ thống kỹ năng tự học, đó là: Kỹ năng đọc sách; kỹ năng ghi chép, ghi nhớ; kỹ năng tìm kiếm, xử lý, lưu trữ và phát triển thông tin,... Từ đó, định hình tư duy và phương pháp học tập ổn định, nhất quán, xuyên suốt quá trình học tập, xây dựng phong cách tự học tích cực, chủ động, khoa học.

Như vậy, là chủ thể của quá trình học tập, sinh viên phải xây dựng được cho mình một hệ thống tri thức, kỹ năng và thái độ tự học hiệu quả. Sinh viên cần biết cách vận dụng các kỹ năng, phải có phương pháp cụ thể và học không những ở trường, ở lớp mà phải biết học ở mọi nơi, mọi lúc, mọi điều kiện để phát huy những ưu thế nhất định của mỗi môi trường học tập. Đây là giải pháp có ý nghĩa quyết định đến hiệu quả của quá trình giáo dục ý thức tự học của sinh viên. Mỗi sinh viên phải nhận thức đúng và biến yêu cầu giáo dục ý thức tự học Hồ Chí Minh của giảng viên thành nhu cầu, thói quen tự giác của bản thân. Có như vậy, quá trình tự học mới đạt được hiệu quả cao nhất.

3. KẾT LUẬN

Vấn đề cơ bản của tự học theo Hồ Chí Minh là tự học phương pháp. Do vậy, giáo dục ý thức tự học cho sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội theo phong cách Hồ Chí Minh cần chú trọng tới cả ba chủ thể: đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý là: “Phải nâng cao và hướng dẫn việc tự học” [t6, tr.360]; giảng viên cần phải hội tụ đầy đủ các yêu cầu về tri thức, phương pháp giảng dạy và là một tấm gương sáng về tự học; sinh viên phải xây dựng được một hệ thống tri thức, kỹ năng và thái độ tự học hiệu quả để phát triển hoàn thiện phẩm chất và năng lực bản thân. Sự kết hợp của cả ba chủ thể là yêu cầu tất yếu đảm bảo cho việc giáo dục ý thức tự học cho sinh viên có kết quả tốt nhất, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu, sứ mạng và tầm nhìn của Nhà trường đối với Thủ đô và đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, (2011), t.5, Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, (2011), t.6, Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, (2011), t.11, Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, (2011), t.12, Nxb. Chính trị quốc gia – Sự thật, Hà Nội.
5. Triệu Quang Minh (2020), “Vận dụng quan điểm Hồ Chí Minh về tự học và học tập, tu dưỡng suốt đời trong đào tạo, bồi dưỡng cán bộ hiện nay”, *Tạp chí Triết học*, số 5 (348), tr.22 – 29.
6. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội (14/03/2016), *Quyết định về việc ban hành quy định đánh giá kết quả rèn luyện của học sinh, sinh viên hệ chính quy Trường Đại học Thủ đô Hà Nội*, Hà Nội.
7. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội (25/10/2017), *Quyết định về việc ban hành hệ thống quản lý chất lượng Trường Đại học Thủ đô Hà Nội*, Hà Nội.
8. Vũ Dương Thuý Ngà (2017), “*Những tấm gương ham đọc sách và tự học thời đại Hồ Chí Minh*” (2017), Nxb. Thông tin và truyền thông, Hà Nội.

ENCOURAGING STUDENTS’ AWARENESS ABOUT SELF-DISCIPLINE IN STUDYING AT HANOI METROPOLITAN UNIVERSITY FOLLOWING HO CHI MINH’S EXAMPLE

Abstract: *Ho Chi Minh was the great educator of the Vietnamese revolution. From the study of values and self-discipline in studying of President Ho Chi Minh, the article proposes effective methods for students at Hanoi Capital University. This is a necessary requirement to improve the training quality of the University in the context of educational innovation in order to meet the socio-economic development requirements of the Capital and the country.*

Keywords: *Self-study, Ho Chi Minh's self-discipline in studying, Hanoi Metropolitan University.*